

B. Osobitná časť

K čl. I [zákon o pomoci pri splácaní úveru na bývanie]

K § 1

Upravuje sa predmet zákona, ktorým je poskytovanie pomoci pri splácaní úveru na bývanie (ďalej len „úver“) formou príspevku na zvýšenú splátku úveru na bývanie (ďalej len „príspevok“). Príspevok sa navrhuje poskytovať ako štátnu sociálnu dávku, prostredníctvom ktorej bude oprávnenej osobe štát finančne prispievať na zvýšenú úhradu splátky úveru. Príspevok sa nenavrhuje ako plošná sociálna dávka pre všetky fyzické osoby, ktoré splácajú úver, ale bude poskytovaný iba za predpokladu, že oprávnená osoba splnila všetky zákonom vyžadované podmienky vzniku nároku.

K § 2

Na účely zákona sa vymedzujú základné pojmy, ktoré sú rozhodujúce pre poskytovanie príspevku, a to referenčná splátka úveru na bývanie a mesačná splátka úveru na bývanie. Pre úvery, u ktorých k splácaniu došlo pred 1. januárom 2023 sa za referenčnú splátku považuje priemerná mesačná splátka úveru na bývanie za rok 2022, v rozsahu istiny a úroku, okrem predčasného splatenia úveru na bývanie a zvýšenia splátky úveru na bývanie za aktívnej účasti oprávnenej osoby, vypočítaná za kalendárne mesiace, v ktorých oprávnená osoba skutočne takúto splátku zaplatila. Napríklad, ak sa úver na bývanie začal splácať v mesiaci júl 2022 referenčná splátka sa vypočíta ako priemer z mesačných splátok za mesiace júl až december roku 2022.

V prípade úverov, u ktorých k splácaniu došlo v roku 2023, sa za referenčnú splátku považuje splátka v rozsahu istiny a úroku, okrem predčasného splatenia úveru na bývanie a zvýšenia splátky úveru na bývanie za aktívnej účasti oprávnenej osoby, ktorá predchádza zvýšenej splátke z dôvodu prvej refixácie fixnej úrokovej sadzby úveru na bývanie alebo prvej zmeny variabilnej úrokovej sadzby úveru na bývanie po 31. decembri 2022, ktorú oprávnená osoba skutočne zaplatila. Napríklad, ak sa úver začal poskytovať v júli 2023 a k prvej úprave úroku (z dôvodu refixácie alebo zmeny variabilnej sadzby úveru) dôjde v júli 2024, referenčná splátka pre tento úver je výška splátky úveru v mesiaci jún 2024. Dôvodom pre rozdielny prístup k úverom splácaným pred rokom 2023 a v roku 2023 je radikálna zmena úrokových sadzieb práve v tomto roku.

Za mesačnú splátku sa považuje pravidelná mesačná splátka úveru na bývanie v rozsahu istiny a úroku, okrem predčasného splatenia úveru na bývanie a zvýšenia splátky úveru na bývanie za aktívnej účasti oprávnenej osoby po refixácii úroku na úver na bývanie alebo po zmene flexibilnej úrokovej sadzby úveru na bývanie, a to v tej istej banke.

K § 3

Na účely zákona sa definuje oprávnená osoba. Oprávnenou osobou môže byť osoba, ktorá má trvalý alebo prechodný pobyt na území Slovenskej republiky, má uzatvorenú zmluvu o úvere na bývanie ešte pred 1. januárom 2024 a na základe refixácie tohto úveru došlo k zvýšeniu úrokovej sadzby úveru. Oprávnenou osobou môže byť ktorýkoľvek z dlžníkov uvedených v zmluve o úvere na bývanie, nárok na príspevok však môže vzniknúť iba jednému z nich.

K § 4

Navrhuje sa pri posudzovaní nároku na príspevok za príjem považovať zdaniteľný príjem oprávnenej osoby a spoludlžníka, teda taký, o ktorého výške má Finančná správa Slovenskej republiky údaje z daňových priznaní, resp. hlásení o príjme. Za príjem sa považuje jedna dvanástina príjmu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom bola podaná žiadosť o príspevok. V záujme zachovania opodstatnenosti a sociálneho rozmeru príspevku sa navrhuje na účely trvania nároku na príspevok príjem pravidelne raz ročne prehodnocovať.

K § 5

Príspevok sa navrhuje poskytovať oprávnenej osobe, ktorá splňa navrhované podmienky nároku. Jednou z podmienok nároku je maximálna hranica výšky priemerného príjmu oprávnenej osoby a spoludlžníka, ktorá sa navrhuje stanoviť vo výške najviac 1,6-násobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky zverejnenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok, za ktorý sa posudzuje príjem. Príspevok sa navrhuje poskytnúť len na jednu zmluvu o úvere a na jednu nehnuteľnosť, ktorá sa nachádza na území Slovenskej republiky a ktorá slúži výlučne k vlastnému trvalému bývaniu oprávnenej osoby alebo k vlastnému trvalému bývaniu spolu oprávnenej osoby spolu s blízkymi osobami. Oprávnená osoba musí dodržiavať platobnú disciplínu, pravidelne uhrádzať mesačnú splátku, pričom sa navrhuje prihliadať na omeškanie úhrady mesačnej splátky najviac do konca kalendárneho mesiaca, ktorý nasleduje po mesiaci, v ktorom nastala splatnosť mesačnej splátky. Príspevok sa navrhuje poskytovať len v prípade, ak ku zmene úrokovej sadzby došlo z dôvodu uplynutia doby fixácie úrokovej sadzby alebo z dôvodu prvej zmeny variabilnej úrokovej sadzby.

K § 6

Navrhuje sa stanoviť výška príspevku ako 75 % z kladného rozdielu medzi zaplatenou mesačnou splátkou v príslušnom mesiaci a referenčnou splátkou, a to najviac v sume 150 eur mesačne. Upravuje sa možnosť odlišne stanoviť výšku príspevku na príslušný rozpočtový rok v rámci zákona o štátnom rozpočte s prihliadnutím na možnosti štátneho rozpočtu a sociálno-ekonomickú situáciu v krajine.

K § 7

Príspevok sa navrhuje poskytovať prostredníctvom príslušného úradu práce, sociálnych vecí a rodiny mesačne pozadu najneskôr do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom oprávnená osoba splnila podmienky nároku na príspevok, a to na účet v banke alebo v pobočke zahraničnej banky v Slovenskej republike. Vylučuje sa výplata príspevku v hotovosti. Upravujú sa tiež dôvody zastavenia a opätovnej obnovy výplaty príspevku. Ak oprávnená osoba neuhradí splátku úveru za príslušný kalendárny mesiac, úrad výplatu príspevku zastaví, pričom ak oprávnená osoba uhradí omeškanú splátku do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom je mesačná splátka splatná, úrad obnoví výplatu príspevku a oprávnenej osobe príspevok doplatí za obdobie, kedy bola výplata príspevku zastavená.

K § 8

Upravujú sa podmienky zániku nároku. Navrhuje sa, aby nárok na príspevok zanikol v prípade, ak oprávnená osoba v lehote troch mesiacov odo dňa zastavenia výplaty príspevku nepreukáže splnenie podmienok nároku na príspevok alebo ak oprávnená osoba a spoludlžník prestali splňať podmienky nároku na príspevok. Nárok v tomto prípade zanikne aj vtedy, ak oprávnená osoba neuhradí omeškané splátky ani do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom je mesačná splátka splatná.

K § 9

Navrhuje sa úprava procesných postupov v prípade zmien počas poskytovania príspevku (zvýšenie, zníženie, doplatenie, vrátenie), ako aj dôvody odňatia príspevku.

K § 10

Návrh zákona stanovuje kompetencie úradu práce, sociálnych vecí a rodiny pri rozhodovaní a výplate príspevku.

K § 11

Predmetným ustanovením sa ustanovuje spôsob uplatnenia nároku na príspevok a vymedzuje obsah a základné náležitosti žiadosti. Nárok na príspevok sa uplatňuje podaním písomnej žiadosti oprávnenej osoby. V záujme možnosti overenia a kontroly sa navrhuje, aby prílohou žiadosti o príspevok bola kópia zmluvy o úvere na bývanie. Na konanie podľa tohto zákona sa vzťahuje zákon o správnom konaní, okrem výnimiek zo správneho poriadku, ktoré sú v ustanovení uvedené.

K § 12

Ustanovenie ukladá povinnosti oprávnenej osobe, najmä preukázanie všetkých skutočností rozhodujúcich pre nárok na príspevok. Zároveň sa navrhuje, aby údaje ktoré sú úradu známe z vlastnej činnosti alebo ktoré vie získať z informačných systémov iných orgánov verejnej správy od občana nevyžadoval. Ide napr. o údaje o príjme oprávnenej osoby a spoludlžníka a údaje o splátkach úveru na bývanie nevyhnutných na posúdenie nároku a určenie výšky príspevku.

K § 13

V súlade so zákonom č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa ustanovuje, ktoré osobné údaje môže príslušný orgán (Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, úrad práce, sociálnych vecí a rodiny) zhromažďovať a spracúvať pri vykonávaní svojej pôsobnosti i bez súhlasu dotknutej osoby. V súlade s predmetným zákonom sa upravujú možnosti postupu výmeny informácií o úveroch na bývanie oprávnených osôb medzi Ústredím, práce, sociálnych vecí a rodiny a veriteľom (banka) na účely prelomenia bankového tajomstva. Navrhuje sa informácie o úveroch na bývanie zasielať v elektronickej podobe do 3 pracovných dní po skončení každého kalendárneho mesiaca. Zároveň sa upravuje aj poskytovanie informácií nevyhnutných na poskytovanie príspevku, ktoré sú predmetom daňového tajomstva medzi Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky a Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny.

K čl. II [novela zákona o bankách]

K bodom 1 a 2

Uvedeným ustanovením sa upravuje možnosť poskytovania informácií o úveroch oprávnených osôb (číslo zmluvy o úvere na bývanie) medzi veriteľom (banka) a Ústredím, práce, sociálnych vecí a rodiny na účel posúdenia nároku na príspevok a na jeho výšku a výplatu v rozsahu podľa návrhu zákona o pomoci pri splácaní úveru na bývanie (Čl. I).

K čl. III [novela zákona o životnom minime]

Vzhľadom na účel príspevku, ktorým je poskytnutie pomoci pri úhrade zvýšenej splátky úveru, sa navrhuje príspevok nepovažovať za príjem pre účely zákona o životnom minime.

K čl. IV [novela zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia]

Vzhľadom na účel príspevku, ktorým je poskytnutie pomoci pri úhrade zvýšenej splátky úveru, sa navrhuje príspevok nepovažovať za príjem pre účely zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia.

K čl. V [novela zákona o úveroch na bývanie]

Legislatívno-technická úprava v súvislosti so zavedením príspevku (Čl. I).

K čl. VI

Účinnosť zákona sa navrhuje od 1. januára 2024.